

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 109/07-45

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. decembra 2007 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Ľudmily Gajdošikovej a Juraja Horvátha o sťažnosti JUDr. D. Ď. – S., H., a akad. mal. a soch. M. T., B., zastúpených advokátom JUDr. J. H., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 175/01 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 12 C 211/97) takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. D. Ď. – S., a akad. mal. a soch. M. T. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 175/01 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 12 C 211/97) p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 175/01 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

3. JUDr. D. Ď. – S., a akad. mal. a soch. M. T. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie každému v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat'tisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Trnava p o v i n n ý vyplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. JUDr. D. Ď. – S., a akad. mal. a soch. M. T. p r i z n á v a úhradu trov právneho zastúpenia v sume 12 147 Sk (slovom dvanásťtisícstoštyridsaťsedem slovenských korún), ktoré je Okresný súd Trnava p o v i n n ý vyplatiť na účet advokáta JUDr. J. H., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 24. mája 2007 č. k. II. ÚS 109/07-26 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť JUDr. D. Ď. – S., H. (ďalej len „sťažovateľ“), a akad. mal. a soch. M. T., B. (ďalej len „sťažovateľka; spolu ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 175/01 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 12 C 211/97).

Z obsahu sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovatelia 10. októbra 1997 podali okresnému súdu návrh na začatie konania, ktorým sa proti odporcom: 1. JUDr. J. J., B., - správca konkurznej podstaty spoločnosti Ž., B. (ďalej len „odporca v 1. rade“), a 2. spoločnosť Ž., B. (spolu ďalej len „odporcovia“), domáhali vyslovenia, že nehnuteľnosti vedené na LV č. 4582 v katastrálnom území T. a stroje a zariadenie patriace k parcele č. 9155 v katastrálnom území T. zapísané v súpise konkurznej podstaty Krajského súdu v Bratislave č. k. 38 K 111/95 z 1. februára 1996 sú v bezpodielovom spoluvlastníctve sťažovateľov. Zároveň sťažovatelia podali návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým okresný súd zakáže odporcom, aby scudzovali, prenajímali, zriad'ovali záložné práva alebo inak disponovali s predmetom návrhu vo veci samej. Podľa tvrdenia sťažovateľov okresný súd koná v ich veci so zbytočnými priet'ahmi, čím sa predlžuje stav ich právnej neistoty a odd'aluje sa právoplatné skončenie sporu.

V ďalšej časti sťažnosti sťažovatelia uviedli prehľad vykonaných procesných úkonov okresného súdu a ďalej uvádzajú:

„(...) V predmetnej veci vedenej na Okresnom súde v Trnave pod č. k. 12 C 175/2001 (predtým č. k. 12 C 211/1997) musíme konštatovať, že od podania žalobného návrhu uplynulo viac ako 9 rokov a súd vo veci ešte nerozhodol ani na prvom stupni, čo nevieme iným spôsobom vyjadriť, ako bezdôvodné priet'ahy v súdnom konaní. (...)

Na základe vyššie uvedeného je nepochybné, že došlo k porušeniu základných práv vyplývajúcich z Ústavy SR a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (...).

Máme za to, že v tomto konaní došlo k bezdôvodným priet'ahom, že porušovateľ nerozhodoval v primeranej lehote a bez zbytočných priet'ahov a že navrhovatelia tieto priet'ahy nespôsobil.“

Na základe uvedeného sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd v ich veci takto rozhodol:

„Okresný súd v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 175/2001 porušil právo sťažovateľa v 1. rade: JUDr. D. Ď. – S. (...) H., (...) a sťažovateľky v 2. rade: Akad. mal. a soch. M. T., (...) B. aby sa ich vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov

zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Okresnému súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 175/2001 prikazuje konať vo veci bez zbytočných prietáhov, ako nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom.

JUDr. D. Ď. a Akad. mal. a soch. M. T. priznáva primerané finančné zadosťučinenie každému vo výške 200 000,- Sk a náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 12 147,- Sk, ktoré je Okresný súd v Trnave povinný zaplatiť na účet advokáta JUDr. J. H., (...) vedený v (...), a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu Ústavného súdu SR. “

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za okresný súd jeho podpredseda listom sp. zn. Spr. 493/07 z 31. augusta 2007 a právny zástupca sťažovateľov stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu listom doručeným ústavnému súdu 21. septembra 2007._

2.1 Podpredseda okresného súdu vo svojom vyjadrení okrem prehľadu vykonaných procesných, ako aj neprocesných úkonov okresného súdu vo veci uviedol:

„Vo veci bol sťažený postup konania v súvislosti s tou skutočnosťou, že bolo potrebné, aby sa vecou zaoberali viacerí sudcovia vzhľadom na odchod niektorých sudcov z tohto súdu, ako aj nástup sudkyne na riadnu materskú dovolenku. Prietahy v konaní nastali najmä v období, keď sa rozhodovalo o vecnej a miestnej príslušnosti súdu vzhľadom na postúpenie veci tunajším súdom na Krajský súd v Bratislave a nadväzne na nesúhlas Krajského súdu v Bratislave, čo napokon doriešil Najvyšší súd SR.

Zároveň oznamujeme, že súhlasíme s tým, aby Ústavný súd SR upustil od ústneho pojednávania vo veci, keďže od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. “

2.2 Právny zástupca sťažovateľov vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu uviedol iba to, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania na ústavnom súde.

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa

s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru. Jej prerokovanie na ústnom pojednávaní – vzhľadom na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou tohto základného práva – ústavný súd nepovažuje ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných pre meritórne rozhodnutie vo veci, t. j. rozhodnutie o tom, či namietaným postupom súdu bolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov (I. ÚS 40/02, I. ÚS 41/03, I. ÚS 65/04).

II.

Zo sťažnosti, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 12 C 175/01 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 12 C 211/97):

Sťažovatelia sa návrhom zo 6. októbra 1997 doručeným okresnému súdu 10. októbra 1997 domáhali určenia vyšpecifikovaného hnutel'ného a nehnuteľného majetku do bezpodielového spoluvlastníctva manželov voči odporcom a zároveň podali návrh na vydanie predbežného opatrenia, ktorým by okresný súd zakázal odporcom, aby scudzovali, prenajímali, zriaďovali záložné právo alebo inak disponovali určeným hnutel'ným a nehnuteľným majetkom. Okresný súd návrh zaregistroval pod sp. zn. 12 C 211/97 a 16. februára 1998 vyhovel ich návrhu na vydanie predbežného opatrenia. V ten istý deň nariadil pojednávanie na 10. marec 1998. Proti uzneseniu okresného súdu, ktorým bolo nariadené predbežné opatrenie, podal odporca v 1. rade odvolanie, ku ktorému sa právny zástupca sťažovateľov vyjadril 24. marca 1998. Pojednávanie 10. marca 1998 bolo odročené na neurčito z dôvodu potreby predloženia spisu Krajskému súdu v Trnave na rozhodnutie o odvolaní odporcu v 1. rade. Od 28. apríla 1998 do 3. júna 1998 sa spisový materiál nachádzal na Krajskom súde v Trnave, ktorý však o odvolaní odporcu v 1. rade nerozhodol, ale vrátil spis okresnému súdu ako predčasne predložený.

Listom z 24. apríla 1998 doručeným Krajskému súdu v Trnave 6. mája 1998 žiadal Krajský súd v Bratislave o zaslanie spisu okresného súdu sp. zn. 12 C 211/97 z dôvodu, že vecne príslušným na konanie vo veci je práve Krajský súd v Bratislave.

Po odstránení nedostatkov, ktoré boli príčinou vrátenia spisu Krajským súdom v Trnave ako predčasne predloženého (nedoručenie uznesenia, ktorým okresný súd nariadil predbežné opatrenie sťažovateľke), okresný súd 2. septembra 1998 opätovne predložil spis na rozhodnutie Krajskému súdu v Trnave, ktorý uznesením č. k. 6 Co 261/98-185 z 31. marca 1999 napadnuté rozhodnutie okresného súdu zrušil, vec mu vrátil na ďalšie konanie a uložil mu povinnosť postúpiť vec príslušnému súdu, t. j. Krajskému súdu v Bratislave. V odôvodnení svojho rozhodnutia Krajský súd v Trnave vyslovil, že súd prvého stupňa pochybil, keď vo veci konal napriek tomu, že nebol a nie je na konanie vecne a miestne príslušný. Spis bol okresnému súdu vrátený 21. júla 1999.

Následne okresný súd 6. septembra 1999 postúpil vec Krajskému súdu v Bratislave ako vecne a miestne príslušnému na ďalšie konanie. Z dôvodu nesúhlasu s postúpením veci Krajský súd v Bratislave 25. januára 2000 predložil spis Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie, ktorý listom zo 4. mája 2000 sp. zn. Ndob 51/2000 vrátil spisový materiál Krajskému súdu v Bratislave bez rozhodnutia s tým, že o vecnej príslušnosti už bolo rozhodnuté Krajským súdom v Trnave uznesením z 31. marca 1999.

Právny zástupca sťažovateľov podaním z 25. októbra 2000 doručeným Krajskému súdu v Bratislave 31. októbra 2000 vyjadril nesúhlas s tým, aby vo veci rozhodoval podľa jeho názoru vecne a miestne nepríslušný Krajský súd v Bratislave. Na základe toho bol spis 12. januára 2001 Krajským súdom v Bratislave predložený na rozhodnutie najvyššiemu súdu, ktorý listom zo 7. februára 2001 pod sp. zn. Ndob 26/2001 opätovne bez rozhodnutia vrátil spis Krajskému súdu v Bratislave z dôvodu, že o vecnej a miestnej príslušnosti rozhodol Krajský súd v Trnave uznesením z 31. marca 1999.

Právny zástupca sťažovateľov podal 8. marca 2001 Krajskému súdu v Bratislave sťažnosť na nesprávny postup predsedníčky senátu a znovu vyjadril nesúhlas s tým, aby vo veci rozhodoval vecne a miestne nepríslušný Krajský súd v Bratislave. Na základe tejto sťažnosti najvyšší súd, ktorému bol spis predložený 16. marca 2001, uznesením sp. zn. Ndob 186/01 z 30. marca 2001, ktoré nadobudlo právoplatnosť 18. apríla 2001, rozhodol o vecnej a miestnej príslušnosti okresného súdu.

Prvým úkonom okresného súdu po vrátení spisu 26. apríla 2001 a pridelení novej spisovej značky 12 C 175/01 bola výzva z 9. októbra 2002 adresovaná právnenému zástupcovi sťažovateľov na oznámenie hodnoty predmetu konania. Na túto výzvu právny zástupca sťažovateľov reagoval 21. novembra 2002 tak, že požiadal o zmenu žalobného návrhu a o vydanie predbežného opatrenia. V ďalšom priebehu konania okresný súd zabezpečoval listinné doklady týkajúce sa nehnuteľností tvoriacich predmet konania a 2. októbra 2003 vyzval právneho zástupcu sťažovateľov oznámiť, či trvá na nariadení predbežného opatrenia. Právny zástupca sťažovateľov 8. októbra 2003 oznámil, že na pojednávaní (ktoré nebolo dosiaľ nariadené) zoberie návrh na vydanie predbežného opatrenia späť. Dňa 16. októbra 2003 boli okresnému súdu doručené požadované listiny súvisiace s nehnuteľnosťami tvoriacimi predmet konania.

Okresný súd 14. mája 2004 uznesením vyzval sťažovateľov na odstránenie nedostatkov návrhov zo 6. októbra 1997 (návrh na vydanie predbežného opatrenia) a z 21. novembra 2002 (označený ako zmena žalobného návrhu a zároveň návrh na vydanie predbežného opatrenia). Následne okresný súd 17. mája 2004 požiadal právneho zástupcu sťažovateľov, aby sa vyjadril, či trvá na návrhoch na vydanie predbežných opatrení. Právny zástupca sťažovateľov 8. júna 2004 vzal návrhy na vydanie predbežných opatrení späť a požiadal o vydanie nového predbežného opatrenia. Okresný súd 14. júna 2004 uznesením č. k. 12 C 175/01-370, ktoré nadobudlo právoplatnosť 5. augusta 2004, zastavil konanie o nariadenie predbežného opatrenia zo 6. októbra 1997 a uznesením č. k. 12 C 175/01-372, ktoré nadobudlo právoplatnosť 9. júla 2004, odmietol návrh na vydanie predbežného opatrenia z 21. novembra 2002 z dôvodu neodstránenia nedostatkov podania.

Na výzvu okresného súdu z 11. apríla 2005 na odstránenie nedostatkov podania zo 6. októbra 1997 a ďalších neskôr podaných podaní právny zástupca sťažovateľov okresnému súdu oznámil, že k predmetu konania sa vyjadrí v priebehu mesiaca júl 2005 z dôvodu choroby a liečenia sťažovateľa. Dňa 2. septembra 2005 okresný súd uznesením sčasti odmietol podanie zo 6. októbra 1997 a podania z 21. novembra 2002, z 5. júna 2003 a z 5. júna 2004 odmietol ako celok. Proti tomuto uzneseniu podal právny zástupca sťažovateľov odvolanie, o ktorom Krajský súd v Trnave rozhodol uznesením č. k. 10 Co 363/2005-402 tak, že uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Spis bol okresnému súdu vrátený 9. mája 2006.

Okresný súd 6. júna 2006 nariadil termín pojednávania na 11. august 2006 a termín informatívneho výsluchu na 24. júl 2006. Zároveň požiadal o zapožičanie relevantných spisov od príslušných všeobecných súdov. Keďže nariadené pojednávanie, ako aj informatívny výsluch sa napokon neuskutočnili z viacerých dôvodov (avizovaná neúčast' právneho zástupcu odporcu v 1. rade, nevykázané doručenie predvolania sťažovateľke), okresný súd 18. júla 2006 nariadil pojednávanie na 4. september 2006 a informatívny výsluch na 28. august 2006. Oba termíny však boli zrušené (22. a 24. augusta 2006) z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne.

Právny zástupca sťažovateľov 4. augusta 2006 upravil žalobný návrh, k čomu sa 24. augusta 2006 vyjadril odporca v 1. rade. Okresný súd 12. marca 2007 vyzval právneho zástupcu sťažovateľov oznámiť, čoho sa v predmetnej veci domáha, či podanie z 21. novembra 2002 je zmenou petitu alebo rozšírením žaloby. Odpoveďou právneho zástupcu sťažovateľov bolo podanie z 22. marca 2007, ktorým oznámil, že podanie z 21. novembra 2002 bolo doplnením návrhu a nie jeho zmenou.

Okresný súd 8. júna 2007 nariadil pojednávanie na 22. október 2007, vyzval právneho zástupcu sťažovateľov na úpravu petitu, všetkých účastníkov konania vyzval na predloženie prehľadu všetkých súdnych konaní, ktoré sú medzi nimi vedené, a žiadal iné okresné súdy o zapožičanie súdnych spisov. Dňa 25. septembra 2007 okresný súd

uznesením pripustil ako účastníkov konania na strane odporcu L. F., V. F. a spoločnosť L., T.

Na pojednávaní konanom 22. októbra 2007 okresný súd vypočul účastníkov konania a pojednávanie odročil na 21. január 2008.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04, I. ÚS 182/06).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza spravidla až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 175/2001 došlo k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Predmetom namietaného konania je návrh na určenie, že označené hnutelné veci a nehnuteľnosti sú v bezpodielovom spoluvlastníctve sťažovateľov. Z hľadiska predmetu

konania ide o vec, ktorá tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov a nemožno ju považovať za právne zložitú. V doterajšom priebehu konania sa neprejavila ani mimoriadna skutková zložitosť veci. Napokon ani podpredseda okresného súdu vo svojom vyjadrení nepoukázal na zložitosť veci.

2. Ďalším kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietahov v konaní sp. zn. 12 C 175/2001, bolo správanie sťažovateľov ako účastníkov tohto súdneho konania. Predovšetkým je potrebné uviesť, že sťažovatelia podali okresnému súdu návrh, ktorého nedostatky okresný súd prostredníctvom výziev odstraňoval v podstate až do podania sťažnosti na ústavný súd. Relevantným je aj to, že sťažovatelia cestou svojho právneho zástupcu využívali všetky procesné prostriedky, ktoré mali ako účastníci konania k dispozícii (návrhy na vydanie predbežného opatrenia, opravné prostriedky proti procesným uzneseniam okresného súdu, doplnenie, resp. zmena žalobného návrhu, návrh na pripustenie vstupu ďalších účastníkov). Najmä v súvislosti s návrhmi na vydanie predbežných opatrení bol okresný súd nútený opakovane vyzývať sťažovateľov na odstránenie ich nedostatkov, resp. ich upresnenie. Obdobná situácia vznikla pri doplnení návrhu, resp. jeho zmene. Z uvedeného vyplýva, že aj sťažovatelia svojím správaním prispeli k celkovej dĺžke trvania konania.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a vyhodnotil v rámci doterajšieho konania tieto obdobia:

a) Vec sťažovateľov pôvodne napadla na okresný súd 10. októbra 1997. Po vyhovení návrhu sťažovateľov na vydanie predbežného opatrenia a po vykonaní ďalších procesných úkonov, ktoré sa od tohto rozhodnutia následne odvíjali, okresný súd z podnetu Krajského súdu v Trnave ako odvolacieho súdu (ale aj z podnetu Krajského súdu v Bratislave) odstúpil predmetnú vec Krajskému súdu v Bratislave. Priebeh ďalšieho konania, ktoré sa týkalo či už samotného merita veci alebo rozhodovania o vecnej a miestnej príslušnosti, okresný súd nemohol žiadnym spôsobom z hľadiska jeho trvania a vykonávania procesných úkonov ovplyvniť, a to až do rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. Ndob 186/01 z 30. marca, ktoré nadobudlo právoplatnosť 18. apríla 2001 a ktorým najvyšší súd rozhodol o vecnej

a miestnej príslušnosti okresného súdu. Teda obdobie od 6. septembra 1999 (odoslanie spisu Krajskému súdu v Bratislave) do 26. apríla 2001 (Krajský súd v Bratislave zaslal spis okresnému súdu na ďalšie konanie) nie je možné, vo vzťahu k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, pričítať na vrub okresného súdu ako ním zapríčinené predĺženie trvania konania, príp. konanie so zbytočnými priet'ahmi.

b) V obdobiach od 2. septembra 1998 do 21. júla 1999 a od 11. novembra 2005 do 9. mája 2006 konal o odvolaní účastníkov konania (či už odporcu v 1. rade alebo s'ťažovateľov) proti uzneseniam okresného súdu Krajský súd v Trnave. Ani tieto obdobia nie je možné pričítať na ťarchu okresnému súdu.

c) Okresný súd po určení jeho vecnej príslušnosti rozhodnutím najvyššieho súdu však prvý úkon vykonal až po jednom roku a piatich mesiacoch (9. októbra 2002), keď vyzval s'ťažovateľov, aby oznámili hodnotu predmetu konania. Túto skutočnosť ústavný súd posúdil ako obdobie nečinnosti. Ďalšou nečinnosťou okresného súdu sa vyznačovali obdobia od 10. júna 2003 do 1. októbra 2003, od 16. októbra 2003 do 14. mája 2004, od 5. augusta 2004 do 11. apríla 2005 a od 24. augusta 2006 do 12. marca 2007. Celková doba nečinnosti okresného súdu, počas ktorej vo veci nevykonal žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty s'ťažovateľov, je viac ako tri a pol roka.

Po celú dobu konania okresný súd vykonával iba procesné úkony súvisiace s prípravou a nariadením pojednávania vo veci samej. Žiadne meritórne pojednávanie sa však v tejto veci pred okresným súdom napriek jeho opakovanému nariadeniu neuskutočnilo. Podstatu doterajšieho priebehu konania pred okresným súdom predstavovalo zabezpečovanie dokladov, zabezpečovanie súvisiacich súdnych spisov iných súdov, ale najmä rozhodovanie o návrhoch na vydanie predbežných opatrení a odstraňovanie nedostatkov podaní. Z uvedených dôvodov ústavný súd hodnotil konanie pred okresným súdom ako také, v ktorom okresný súd konal nesústredene a neefektívne.

Tvrdenie okresného súdu, že vo „veci bol sťažovaný postup konania v súvislosti s tou skutočnosťou, že bolo potrebné, aby sa vecou zaoberali viacerí sudcovia vzhľadom na odchod niektorých sudcov z tohto súdu, ako aj nástup sudkyne na riadnu materskú dovolenku“, ústavný súd neakceptoval. V súvislosti s otázkou opakovanej zmeny zákonného sudcu vybavujúceho predmetnú vec ústavný súd poznamenáva, že problémy s personálnym obsadením všeobecného súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak sa za tým účelom prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote (napr. I. ÚS 270/06).

Ústavný súd so zreteľom na všetky uvedené skutočnosti rozhodol, že konanie okresného súdu vedené pod sp. zn. 12 C 175/2001 ani po období takmer desať rokov od podania návrhu nie je právoplatne skončené, stále sa nachádza v štádiu riešenia základných procesných otázok a dokazovania. Celý priebeh doterajšieho konania je poznačený málo efektívnou činnosťou okresného súdu a zbytočnými prieťahmi. Pretože postup okresného súdu efektívne nevedol k rozhodnutiu vo veci samej a k nastoleniu stavu právnej istoty sťažovateľov a je poznačený aj obdobím nečinnosti, ústavný súd rozhodol, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 12 C 175/2001 bolo porušené základné právo sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako je to uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

4. V nadväznosti na tento výrok a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľom ústavný súd v bode 2 výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných prieťahov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili aj primerané finančné zadost'učinenie.

Sťažovatelia sa domáhali priznania primeraného finančného zadost'učinenia v sume 200 000 Sk pre každého z nich s odôvodnením: „*Od podania žalobného návrhu ubehlo viac ako deväť rokov, kedy sťažovatelia podali návrh na začatie konania.*

(...) sťažovatelia trpia neistotou v spravodlivý súdny proces, čo má podstatný vplyv aj na zdravotný stav sťažovateľov. Sťažovateľovi v 1. rade, počas nečinnosti súdov vznikli zdravotné problémy, ktoré boli spôsobené nečinnosťou súdov.

Nemalé sú aj spoločenské problémy (...).

Ďalej poukazujeme, že ani doterajší priebeh nenaznačuje skoré skončenie veci, nakoľko súd po viac ako 9-tich rokoch ešte nerozhodol ani na prvom stupni.“

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je pre sťažovateľov dostatočným zadost'učinením. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené priznať sťažovateľom aj finančné zadost'učinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti, s prihliadnutím na všetky okolnosti prípadu, najmä vzhľadom na zistenú nečinnosť a neefektívnu činnosť okresného súdu, s prihliadnutím na celkovú dobu konania, ale aj na podiel sťažovateľov na dĺžke trvania konania, považuje za primerané pre každého sťažovateľa v sume 50 000 Sk tak, ako je to uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil (v danom prípade okresný súd), je povinný ho vyplatiť sťažovateľom do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu ústavného súdu.

6. Ústavný súd priznal sťažovateľom (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu ich právneho zastúpenia advokátom, ktorý si uplatnil nárok na ich úhradu v sume 12 147 Sk.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 13 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a), c) a § 15 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba odmeny za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2007 pri zastupovaní dvoch alebo viacerých sťažovateľov je 2 376 Sk a hodnota režijného paušálu je 178 Sk.

S poukazom na výsledok konania vznikol sťažovateľom nárok na úhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2007 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti ústavnému súdu), čo v prípade dvoch sťažovateľov predstavuje sumu 12 157 Sk vrátene štvornásobku režijného paušálu a 19 % DPH.

Vzhľadom na to, že právny zástupca si uplatnil úhradu trov len v sume 12 147 Sk, ústavný súd priznal sťažovateľom úhradu trov len vo výške uplatneného nároku tak, ako je to uvedené v bode 4 výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. decembra 2007